

Planprogram Regional plan for innovasjon og næringsutvikling – Vestland

Innhald

Regional plan for innovasjon og næringsutvikling – Vestland	4
1. Formål	5
1.1 Kvifor regional plan for innovasjon og næringsutvikling?	5
1.2 Overordna mål for planarbeidet	6
2. Rammer og føringar for planarbeidet	7
2.1 Formelle krav	7
2.1.1 Regional plan	7
2.1.2 Planprogram	8
2.2 Føringar for planarbeidet.....	8
2.2.1 Endra premisser som følgje av korona-pandemien	8
2.2.2 Statlege føringar	8
2.2.3 Regionale føringar	9
2.2.4 Internasjonale føringar	10
2.2.5 Smart spesialisering som metode.....	10
2.2.6 Andre relevante planar	11
3. Kunnskapsgrunnlag	13
4. Plantema	17
4.1 Omstilling og fornying	18
4.1.1 Vidareutvikle og fornye det vi er gode på	19
4.1.2 Smart spesialisering som metode for innovasjon og næringsutvikling.....	20
4.2 Bergen som motor for innovasjon og næringsutvikling i samspel med resten av Vestland	22
4.3 Innovative samfunn og like mogelegheiter til å delta i verdiskaping	23

4.4 Arealbruk	25
4.5 Temaplanar som skal arbeidast inn	25
5. Verktøykasse	27
6. Trong for utgreiingar	28
6.1 Bestilte analysar.....	28
6.2 Udekt analysebehov.....	28
7. Organisering og vidare arbeid.....	30
7.1 Kopling til andre regionale planar	30
7.2 Medverknad.....	30
7.3 Organisering av planarbeidet	31
7.3.1 Arbeidsdeling	31
7.3.2 Intern arbeidsgruppe	31
7.3.3 Etablering arbeidsgrupper innanfor kvart plantema	31
7.3.4 Høyring.....	32
7.4 Framdrift.....	33

Regional plan for innovasjon og næringsutvikling – Vestland

Høyringsframlegg

Planprogram

Regional plan for innovasjon og næringsutvikling – Vestland

Arbeidet med eit strategisk styringsdokument for innovasjon og næringsutvikling i Vestland fylke er i gang. Dei tidlegare fylka - Hordaland og Sogn og Fjordane - hadde begge regionale planar knytt til innovasjon og næringsutvikling. Den komande regionale planen for innovasjon og næringsutvikling for Vestland vil avløyse desse planane. Nye ansvarsområde knytt til regionreforma og nytt geografisk planområde har utløyst behovet for å utarbeide eitt felles styringsdokument for heile Vestland.

Planen skal vere det øvste strategiske dokumentet for innovasjon og næringsutvikling i Vestland fylke. Den skal setje retning for næringspolitikken i det nye storfylket.

Plan- og bygningslova set krav om at arbeidet med regionale planar skal organiserast gjennom eit planprogram.

Planprogrammet skal sikre at:

- viktige plantema vert prioritert,
- at nødvendig grunnlagsmateriale er tilgjengeleg slik at kunnskapsgrunnlaget er best mogleg, og at arbeidet er kunnskapsbasert og
- at arbeidet er godt organisert og partnerskapen får eit tydeleg oppdrag.

Fylkeskommunen er ansvarleg for utarbeiding av planprogrammet og planen.

1. Formål

1.1 Kvifor regional plan for innovasjon og næringsutvikling?

I høyringsutkastet til regional planstrategi for Vestland fylke, «Utviklingsplan for Vestland 2020-2024», er det meldt inn behov for ein «Regional plan for innovasjon og næringsutvikling». Planen er såleis ei av dei prioriterte planoppgåvene det skal samarbeidast om i fylket.

Før vi kan ta til å jobbe med sjølve planen skal det utarbeidast eit planprogram som skal gje føringar for planarbeidet. Det vil mellom anna seie føringar i form av overordna mål for arbeidet, kva tema vi skal vektlegge, korleis sikre medverknad og organisere arbeidet.

I utviklingsplanen for Vestland legg planutvalet til grunn at FN sine berekraftmål skal bidra til å styrke nærings- og folketalsutviklinga i fylket. Regional plan for innovasjon og næringsutvikling skal medverke til ei berekraftig samfunnsutvikling. Dette inneber at vekst og verdiskaping skjer innanfor forsvarlege rammer og sikrar viktige miljø- og naturverdiar.

Det trengst regional samordning for å stimulere til verdiskaping, fleire gründerar, vekstkraftige bedrifter og innovative næringsmiljø. Dette skal bidra til auka omstillingsevne og det «grøne skiftet» i næringslivet. Den regionale planen skal formulere mål og strategiar for innovasjon og næringsutvikling i Vestland.

Samstundes må vi på kort sikt – i alle fall dei nærmaste åra - prioritere å handtere konsekvensane av korona-pandemien. Vi må kontinuerleg vurdere kunnskapsbehovet for å kunne møte dei utfordringane vi møter.

Planen skal avspegle dei politiske prioriteringane gjort av fylkeskommunen i samarbeid med partnerskapen, der mellom anna Næringsforum Vestland vil vere ein sentral møteplass. Sentrale aktørar i partnerskapen er Innovasjon Noreg Vestland, Fylkesmannen i Vestland, Fiskeridirektoratet Region Vest, NAV Vestland, Universitetet i Bergen, Høgskulen på Vestlandet, NHO Vestlandet, LO-sekretariatet i Vestland, KS Vestland, Bergen kommune og den regionale representanten for Norges forskingsråd. Fylkesdirektør for Innovasjon og næringsutvikling er leiar for forumet.

1.2 Overordna mål for planarbeidet

Vestland skal vere det leiande verdiskapingsfylket basert på berekraftig bruk av naturressursar, grøn omstilling og innovasjon i næringslivet.

Dette vil vi få til ved å legge eit grunnlag for å utvikle nye forretningsområde basert på styrken fylket har, og ved å utvikle ein strategi for smart spesialisering i Vestland.

Langsiktig og balansert forvaltning av natur, kulturmiljø og kulturlandskap er viktig for å bygge ein attraktiv, konkurransedyktig og berekraftig region. Gjennom å etterspørje og legge vekt på klima og miljøvennlege løysingar kan det offentlege stimulere til innovasjon, teknologisk utvikling og grøn omstilling i næringslivet.

Eit av hovudprinsippa i berekraftmåla er at ingen skal verte utelatne. I denne samanhengen betyr det mellom anna at innbyggjarane skal ha like høve til å bidra på arenaene som fremjar økonomisk verdiskaping.

Å arbeide med retningslinjer og strategiar for næringsareal i fylkeskommunal og kommunal planlegging, blir viktig for å legge til rette for næringsverksemd og sysselsetting.

2. Rammer og føringar for planarbeidet

2.1 Formelle krav

2.1.1 Regional plan

«Regional plan for innovasjon og næringsutvikling» har status som regional plan. Regionale planar er definert og heimla i Plan og bygningslova (pbl.) kapittel 8 «Regional plan og planbestemmelse»- §§ 8-1 til 8-4.

Planlegging etter lova skal bidra til å samordne statlege, regionale og kommunale oppgåver, og gje grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressursar.

Planlegginga skal vere open for innsyn og skal skje med medverknad frå dei planvedtaket vedkjem. Resultatet skal forplikte både offentlege og private aktørar. Regional plan for innovasjon og næringsutvikling er difor partnerskapen sin plan.

Ein regional plan vert vedteken av fylkestinget og skal leggst til grunn av fylkeskommunen, regionale statlege styresmakter og kommunane.

Det er mogeleg å fastsetje føresegner for arealbruk i ein regional plan (§ 8.5 i pbl.).

Det er føresett at planen vert følgt opp med eit årleg rullert handlingsprogram; jf. § 8.1 pbl.

Innhaldet av handlingsprogrammet må tilpassast dei problemstillingane planen tek opp. Handlingsprogrammet gjeld for den samla partnerskapen og skal avklare trong for ressursar og plassering av ansvar.

Fylkestinget vedtek handlingsprogrammet som ein del av den regionale planen. Fylkestinget har også ansvar for å ta handlingsprogrammet opp til årleg rullering. Ved rullering blir inngåtte avtalar med andre regionale og kommunale aktørar om gjennomføring av planen fornya. Kommentaranne til Plan- og bygningslova føreset at rullering av handlingsprogramma vert kopla til rullering av økonomiplanen til fylkeskommunen. Det vil vere opp til fylkestinget å ta stilling til kva som er mest hensiktsmessig for å få forpliktande oppfølging av planane.

2.1.2 Planprogram

Lova set krav om at arbeidet med regionale planar skal organiserast gjennom eit planprogram, jf. § 4-1pbl. Planprogrammet skal på høyring med minst 6 vekers høyringsfrist.

Planprogrammet skal sikre at:

- viktige plantema vert prioritert
- at nødvendig grunnlagsmateriale er tilgjengeleg slik at kunnskapsgrunnlaget er best mogleg, og at arbeidet er kunnskapsbasert
- at arbeidet er godt organisert og partnarskapen får eit tydeleg oppdrag

Planprogrammet har ein svært viktig strategisk funksjon der utvalde satsingsområde vert prioriterte. Ein regional plan kan likevel ikkje ta innover seg alle gode ønskje, men evne å prioritere det som er viktig og i samsvar med overordna nasjonale og regionale føringar.

Partnarskapen skal delta aktivt i arbeidet med planprogrammet – jf. formkrav om medverknad.

Det vert i løpet av året starta opp fleire regionale planprosessar. Det er behov for samordning mellom desse då det kan kome opp behov og tiltak i planprosessen - som må koplast til andre regionale planar.

2.2 Føringar for planarbeidet

2.2.1 Endra premissar som følgje av korona-pandemien

I april 2020 står næringslivet i Vestland i ein svært dramatisk situasjon som følgje av korona-epidemien. Mykje tyder på at det som skjer kan bli den mest krevjande omstillinga i vår tid. Det er så langt vanskeleg å sjå klart kva utfordringane vert, eller kven som blir hardast råka. Samordna regional innsats blir viktig.

I ein fase prega av akutte, kortsiktige tiltak, er det ekstra vanskeleg å sikre eit langsiktig perspektiv i planarbeidet. Arbeidet med ein regional plan har ein planhorisont på frå fire år eller lenger. Årlege handlingsprogram er føreset å ta høgde for større endringar undervegs. Konsekvensane av korona-pandemien er døme på denne typen hendingar som krev raske grep.

Den vidare prosessen med planarbeidet må avklare om eksisterande føringar, premissar og analysar skal leggest til grunn eller om desse må oppdaterast som ein følgje av korona-pandemien.

2.2.2 Statlege føringar

Plan- og bygningslova føreset at regionale planar tek utgangspunkt i nasjonale forventningar som sist vart formulerte for fireårsperioden 2019 – 2023:

Styresmaktene har bestemt at dei 17 berekraftmål til FN skal vere det politiske hovudsporet for å ta tak i dei største utfordringane i vår tid. Det er difor viktig at berekraftmåla vert ein del av grunnlaget for samfunns- og arealplanlegginga.

Styresmaktene har styrka det lokale sjølvstyret i planlegginga. Det betyr at fylkeskommunane, regional stat og kommunane får auka ansvar for å sikre nasjonale og regionale interesser. Eit viktig skritt på vegen er dei nasjonale forventningane.

Det blir peika på at vi står overfor fire store utfordringar:

- å skape eit berekraftig velferdssamfunn
- å skape eit økologisk berekraftig samfunn gjennom blant anna ein offensiv klimapolitikk og ei forsvarleg ressursforvaltning
- å skape eit sosialt berekraftig samfunn
- å skape eit trygt samfunn for alle

Vidare er det ei nasjonal forventning at det vert lagt til rette for å auke verdiskaping og innovasjon basert på regionale og lokale ressursar. Det er difor viktig at fylkeskommunane og kommunane legg til rette for at næringsaktørar, interesseorganisasjonar og sektorstyresmakter deltek aktivt i planprosessane, og at dei legg til rette for å auke samarbeidet mellom næringsliv og kunnskapsmiljø på område der regionen har fortrinn. Metoden «smart spesialisering» og samarbeid med bedrifter og forskingsinstitusjonar kan leggast til grunn for dette arbeidet.

2.2.3 Regionale føringar

Oppdraget med å utarbeide ein regional plan for innovasjon og næringsutvikling er gitt i «Utviklingsplan for Vestland 2020 – 2024». Planen er ute på høyring, og vi tek atterhald om eventuelle endringar

Innhaldet i utviklingsplanen, og andre gjeldande eller nye føreslegne regionale planar, er førande for arbeidet. Det er føresett at dei ulike nye regionale planane som er tilrådd utarbeidd i utviklingsplanen skal vere godt koordinerte.

Høyringsutkastet til utviklingsplanen skisserer 4 overordna mål for "Utviklingsplan for Vestland 2020-2024". Innanfor kvart målområde er det skildra ulike strategiar:

Mål 1 Vestland som det leiande verdiskapingsfylket og nasjonal pådrivar for eit regionalisert og desentralisert Noreg.

Strategiar:

- 1.1. Vestland fylke skal medverke til å minimere skadeverknadene, både på kort og lang sikt, som følge av pålagde tiltak knytt til handteringa av korona.
- 1.2. Vestland skal medverke til at det vert skapt nye arbeidsplassar gjennom omstilling, grøn konkurransekraft og entreprenørskap.
- 1.3. Vestland skal utvikle eit framtidretta og inkluderande arbeids- og næringsliv basert på regionale fortrinn, forskning og innovasjon.
- 1.4. Vestland skal aktivt søke dei moglegheitene som ligg i regionreforma, og også styrke det regionale folkestyret

Mål 2 Klima og miljø som premiss for samfunnsutvikling

Strategiar:

- 2.1. Vestland skal vere ein pådrivar for klimaomstilling og nullutslepp.
- 2.2. Vestland skal forvalte og sikre infrastruktur og viktige natur-, landskaps- og kulturverdiar.
- 2.3. Vestland skal bidra til å nå klima- og miljømåla gjennom offentlege innkjøp.

Mål 3 Lokalsamfunn som ramme for gode kvardagsliv i heile Vestland

Strategiar:

- 3.1. Vestland skal utvikle menneskevennlege og levande lokalsamfunn basert på stadeigne ressursar og kvalitetar.
- 3.2. Bergen og dei regionale sentera skal utviklast til attraktive senter og fungere som ei drivkraft for utvikling i heile fylket.
- 3.3. Vestland skal utvikle fysisk og digital infrastruktur som sikrar mobilitet og digitale tenester.

Mål 4 Like moglegheiter til å delta i verdiskaping

Strategiar:

- 4.1. Vestland skal fremje opne og inkluderande arenaer for deltaking i kultur, frivillig arbeid og sivilsamfunn.
- 4.2. Vestland skal utvikle eit meir aldersvennleg samfunn som grunnlag for verdiskaping
- 4.3. Vestland skal sikre deltaking gjennom trygg oppvekst, utdanning og livslang læring

2.2.4 Internasjonale føringar

«European Green Deal» er EU sin nye vekst og næringsstrategi. Den inneheld ein eigen industristrategi og ein plan for sirkulærøkonomi. Sirkulærøkonomi er svært sentralt på globalt og europeisk nivå. I tillegg er det verdt å merke seg at hovudpunkta i Europakommisjonen sitt arbeidsprogram legg vekt på digitalisering og innovasjon.

NIBR-rapport 2018:13 «EU på dagsorden i norske kommuner og fylkeskommuner» slår fast at nesten halvparten av alle sakene i kommunestyre og fylkesting er direkte relaterte til EØS-saker. Dette gjeld også regelverk for innkjøp og offentleg støtte. Kompetanseheving og bevisstgjerung knytt til det internasjonale perspektivet er viktig i alle planprosessar.

2.2.5 Smart spesialisering som metode

Hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon behandla den 13.02.20 «*Handlingsprogram for innovasjon og næringsutvikling i Vestland 2020*». I punkt 4 i vedtaket seier utvalet dette om «smart spesialisering»:

Fylkeskommunen vil i nær dialog med samarbeidspartar innan næringsliv og offentleg sektor starte arbeidet med «smart spesialisering» som metode for regional næringsutvikling i 2020.

2.2.6 Andre relevante planar

I høyringsutkastet til Utviklingsplan for Vestland 2020-2024 (regional planstrategi) er det gjort følgjande framlegg til planverk for planperioden:

Regional plan	Ansvar	Ny	Revisjon	Vidareføring	Fase ut
Regional plan for kompetanse			X		
Regional plan for innovasjon og næringsutvikling			X		
Regional plan for kultur			X		
Regional plan for senterstruktur			X		
Regional transportplan			X		
Regional klimaplan			X		
Kystsonenplan for Sunnhordland og Ytre Hardanger				X	
Strategisk plan for kysten				X	
Regional plan for vassforvaltning Vestland			X		
Regional plan for folkehelse				X	
Regional areal- og transportplan for Bergensområdet				X	
Regionale plan for areal- og transport på Haugalandet				X	
Regional plan for Nordfjella 2014-2025				X	
Regional plan for Hardangervidda 2011-2025				X	
Regional plan for Setesdal, Vesthei, Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei (Heiplanen)				X	
Regional plan for Ottadalsområdet 2016-2026				X	
Regional plan for vindkraft (S&F)				X	
Regional plan for småkraftverk (S&F og H)				X	

Temaplanar	Ny	Revisjon	Vidareføring	Fase ut	Merknad
Mål og strategiplan for opplæringssektoren i Vestland	X				
Anleggspolitikk og kriterier for tildeling av spelemidlar 2002-2024			X		
Skulebruksplanar			X		
Klinikkstrukturplan		X			

Forskningsstrategi for Hordaland				X	Skal innarbeidast i næringsplan
Strategi for grøn konkurransekraft i Hordaland				X	Skal innarbeidast i næringsplan
Hydrogenstrategi				X	Skal innarbeidast i næringsplan
Strategi for biogass				x	Skal innarbeidast i næringsplan
Temaplanar landbruk i Hordaland				x	Skal innarbeidast i næringsplan
Temaplanar for reiseliv				x	Skal innarbeidast i næringsplan
Industristrategi for Sogn og Fjordane				x	Skal innarbeidast i næringsplan
Strategi for breiband i Sogn og Fjordane 2016-2020				x	Skal innarbeidast i næringsplan
Strategi for datasenter og digital infrastruktur				x	Skal innarbeidast i næringsplan
Strategi for infrastruktur for nullutslepptransport i Vestland				X	Skal innarbeidast i næringsplan
Kollektivstrategi				X	Skal innarbeidast som ein del av RTP
Strategi for innfartsparkering				X	Skal innarbeidast som ein del av RTP

Det er gjort ei vurdering i kapittel 4.5 om innarbeiding av fylkeskommunale temaplanar og strategiar i Regional plan for innovasjon og næringsutvikling.

3. Kunnskapsgrunnlag

Vestland fylke er no etablert. Saman skal vi skape eit fylke som er framtidsretta, samstundes som vi tek vare på historia. Eit nytt fylke betyr ein ny geografi med nye grenser og ein ny identitet. Det blir fleire innbyggjarar og eit større areal. Avstandane aukar. Kva som er sentrum og periferi vert utfordra. For å forstå det nye fylket, regionane og lokalsamfunna er det viktig å bringe fram oppdatert kunnskap

Det samla innbyggartalet for Vestland var 632 769 per 1.1.2018. Folk er busett i kyststroka, langs djupe fjordar, i indre dalstrok og på øyar i havgapet, men over tid bur fleire sentralt og færre ruralt.

Etter ny kommuneinndeling har det nye fylket 43 kommunar. 28 av desse har hatt vekst i folketal dei siste fem åra. Veksten har vore størst i omlandskommunane rundt Bergen, i nokre av kystkommunane i Sunnhordland og i Sogndal. Det har vore nedgang i folketallet i Hardanger med Kvinnherad, i Vaksdal/Modalen og i kommunane på nordsida ytst, og langs sørsida inst i Sognefjorden.

Det blir i grunnlagsmaterialet peikt på fem basisnæringar på Vestlandet som har eit stort vekstpotensial i møte med grøn omstilling og dei endringar dette medfører globalt, nasjonalt og regionalt. Dette er sjømatnæringa, maritim næring, prosessindustrien, fornybar energi og reiseliv. Landbruk er også ei viktig næring for Vestland, ikkje minst for distriktskommunane. Næringa har store positive ringverknadar for mange område, som t.d. reiseliv og ivaretaking av kulturlandskap.

Rapporten «Vestland – utfordringar for fylket og regionane» peikar på 10 hovudutfordringar.

- Klimaomstilling
- Balansert areal- og naturressursbruk
- Gode transportsamband og smart mobilitet
- Grøn konkurransekraft
- Digitalisering av samfunnet
- Relevant kompetanse og kunnskap
- Attraktive stader og gode nærmiljø
- Eit fornyande, profesjonelt og frivillig kulturliv
- Eit likeverdig samfunn
- Ungdom – trivsel og tilhøyre

Den sosiale dimensjonen er viktig for å:

- gje like moglegheiter til å delta i verdiskaping,
- legge til rette for integrering av flyktningar i samfunn og arbeidsliv og
- følgje opp arbeidsinnvandrarar.

Som kunnskapsgrunnlag for innretning og plantema så støttar vi oss på fylgjande rapportar og dokument. Det må i det vidare arbeidet utarbeidast eit samla kunnskapsgrunnlag som trekkjer saman trådane frå eksisterande og kommande analysar.

[Vestland - Covid-19 og oljeprisfallet - Felles kunnskapsgrunnlag](#) - Korleis blir næringslivet i Vestland påverka? Kvar veke vert det publisert ein oppdatert analyse av korleis næringslivet er påverka av Covid-19. Samarbeid med Bergen kommune, NAV Vestland, Innovasjon Noreg Vestland, NHO Vestland, LO Vestland, KS Vest-Norge, Bergen næringsråd og Sogn og Fjordane næringsråd.

[Vestland - Utfordringar for fylket og for regionane.](#)

Utfordringsdokument til regional planstrategi. Juni 2019: HFK og SFFK.

[Vestland - Statistikk og utviklingstrekk.](#)

Kunnskapsgrunnlag til regional planstrategi. Januar 2019: HFK og SFFK.

[Vestland – Folkehelseoversikt 2019-2023 Juni 2019](#)

[Hordaland - Oljepris, ordretilgang og bygging av skip og oljeplattformer.](#) AUD-rapport 1/18

Målet med rapporten er å få meir kunnskap om korleis dei ulike bransjane i regionen utviklar seg, og kva kompetansebehov dei har. Ideen her er at utviklinga innan viktige bransjar legg føring på etterspurnaden etter arbeidskraft. Informasjon om kort- og langsiktig utvikling i produksjonen kan representere viktig informasjon i planlegginga av behov for arbeidskraft, og dermed skalering av utdanning innan skular og universitet.

[Hordaland - «Dimensjoneringspanelet» - System for berekning av framtidig balanse i arbeidsmarknaden](#) AUD-Rapportnr 09-16

Dimensjoneringspanelet er primært eit verktøy for å visualisere og talfeste berekningar av (u)balanse i tilbod og etterspurnad etter arbeidskraft i norske fylke.

[Sogn og Fjordane- Sårbarheitsindeks for næringslivet Sogn og Fjordane og Hordaland 2019](#)

Rapporten har som føremål å belyse moglege sårbarheit i næringslivet i kommunane i Sogn og Fjordane og Hordaland. Vi vurderer moglege trugslar knytt til næringslivet og rangerer kommunane i ein indeks frå mest til minst sårbare. I tillegg studerer vi nokre samfunnstrekk som forklarar ein del av forskjellane mellom kommunane, og som difor er av betydning for framtidig sårbarheit i næringslivet. Rapporten er resultat av eit samarbeid mellom Sogn og Fjordane og Hordaland fylkeskommune.

[Samfunnsøkonomisk analyse – næringsstruktur i Hordaland og Sogn og Fjordane \(2019\)](#)

På oppdrag frå Hordaland fylkeskommune analyserte Samfunnsøkonomisk analyse næringsstrukturen i Hordaland og Sogn og Fjordane. Analysen tok for seg sju næringsgrupper; Marin, maritim, verftsindustri, fornybar- og ikkje-fornybar energiproduksjon, reiseliv og medienæringa. Desse blei kartlagde basert på økonomiske nøkkeltal for perioden 2015-2017, og samanlikna med utviklinga i resten av landet.

[Samfunnsøkonomisk analyse – Medienæringen i Norge \(2018\)](#)

På oppdrag frå Hordaland fylkeskommune, Bergen kommune og i samarbeid med NCE Media kartla Samfunnsøkonomisk analyse medienæringa i Norge. Målet var å få eit meir presist anslag av storleiken på næringa, då ho går på tvers av tradisjonelle næringskodar og ikkje er grundig kartlagt på tilsvarende måte før. Analysen tek utgangspunkt i økonomiske nøkkeltal for perioden 2003-2016.

[Samfunnsøkonomisk analyse – Nøkkeltall Vestlandet 2003-2017 \(2018\)](#)

På oppdrag frå Vestlandsrådet har Samfunnsøkonomisk analyse produsert nøkkeltal for utvalde næringer sidan 2016. Dei utvalde næringane er Marin, Maritim, Fornybar og Ikkjefornybar energi. Denne rapporten presenterte dei økonomiske nøkkeltala for perioden 2003-2017 og inneheld tal for dei dåverande fire vestlandsfylka.

[Telemarksforskning – Regional analyse Sogn og Fjordane 2018 \(2019\)](#)

På oppdrag frå Sogn og Fjordane fylkeskommune laga Telemarksforskning ei analyse av utviklinga i arbeidsmarknaden, næringslivet og befolkninga i kommunane i Sogn og Fjordane. Analysen søker også å avdekke kva som er drivkrafta for utviklinga gjennom Telemarksforskning sin eigne attraktivitetsmodell.

[Telemarksforskning - Tiltak for å stimulere til økt innovasjon og utvikling i små distriktskommuner \(2020\)](#)

Telemarksforskning har på oppdrag frå Kommunal- og moderniseringsdepartementet gjennomført ei kartlegging av små distriktskommunar si deltaking i statlege verkemidlar for innovasjon og utvikling. Denne rapporten er oppfølging av kartlegginga, og ser nærare på tiltak som kan auke små distriktskommunar si deltaking i statlege innovasjonsfremmande verkemidlar og stimulere til auka innovasjon og utvikling.

[PWC, SenseNet, og Zynk – Vestlandsmeldingen 2019 \(2019\)](#)

På oppdrag frå Vestlandskonferansen har PWC, SenseNet, og Zynk laga ei perspektivmelding for Vestlandet. Meldinga skal klart og konsist få fram kva for potensial som finst i vår region, og kva som skal til for å realisere dette potensialet. I følgje rapporten er det særleg i marin, maritim, olje og gass, fornybar energi og reiselivsnæringa at Vestlandet bidrar stort i nasjonal samanheng, både når det gjeld sysselsetting og verdiskaping.

[Menon – Vestlandsmeldingen 2020 \(2020\)](#)

På oppdrag frå Vestlandskonferansen har Menon Economics vurdert vekstmoglegheitene for prosessindustrien, sjømat-, maritim- og fornybarnæringa i Noreg frå 2020 til 2035 med utgangspunkt i grøn omstilling. Analysen viser at det er stort vekstpotensial i grøn omstilling, og særleg for næringslivet på Vestlandet.

[Menon - Kommune-NM 2019 \(2019\)](#)

På oppdrag frå NHO har Menon Economics rangert alle landets kommunar og fylke etter attraktivitet og lokal vekstkraft basert på forhold i næringsliv, arbeidsmarknad, demografi, kompetanse og kommunal økonomi. Vestland kjem ut på 5. plass totalt etter å ha falle på lista etter oljeprisfallet, med 3. plass på næringsliv og arbeidsmarknad, 4. plass på kompetanse, 6. plass på kommuneøkonomi og 7. plass på demografi.

[MENON - Effekt av korona på norsk eksportrettet næringsliv \(2020\)](#)

Europakommisjonens arbeidsprogram 2020, tiltak: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/cwp-2020-annex-1_en.pdf

European Green Deal – nøkkeldokument:

[European Green Deal](#) og [de 50 konkrete tiltakene](#). Blant dei underliggende strategiane finn vi [industri- og SMB-strategien](#), [digitaliseringsstrategien](#) og [handlingsplanen for sirkulærøkonomi](#).

Rapport fra KS: [EU på dagsorden i norske kommuner og fylkeskommuner](#)

Framtidas kompetanse og utdanning – EUs satsing: [New Skills agenda](#)

4. Plantema

Regional plan skal i tråd med planstrategien legge vekt på fornying for å møte framtida. Tre spørsmål er sentrale i planprogrammet og -prosessen:

- Korleis skal planen legge til rette for at heile Vestland kan takast i bruk?
- Korleis ivareta viktige basisnæringar og legge til rette for nye næringar med vekstpotensial?
- Korleis utvikle berekraftige og smarte byar og lokalsamfunn?

Det er også viktig å finne ein god balanse mellom korleis løyse kortsiktige utfordringar, samstundes som det vert peika på strategisk innsats på lengre sikt. Langsiktig tenking er ein føresetnad for:

- å byggje opp kunnskapsinfrastruktur i form av forskingsmiljø og undervisningstilbod
- å forvalte naturressursane og å balansere bruk og vern

Evna til å snu seg rundt vert også viktigare:

- løysingar vert brått avleggs på grunn av teknologiutvikling og
- verdsøkonomien kan svinge brått

Dei fem berekraftmåla –anstendig arbeid og økonomisk vekst (8), innovasjon og infrastruktur (9), mindre ulikskap (10), ansvarleg forbruk og produksjon (12) og samarbeid (17)– er gjennomgåande i alle plantema. I tillegg vil kvart plantema også rette seg inn mot miljømål og sosiale mål.

Planlegginga skissert i dei fire følgjande plantemaa skal sikre både det langsiktige og evne til å justere kursen når det trengst:

1. Omstilling og fornying

Dette plantemaet har to deltema:

- a. Vidareutvikle og fornye det vi er gode på
Omtalar kva vi er gode på, korleis ivareta viktige basisnæringar og legge til rette for verksemdar med vekstpotensial. Under dette plantemaet blir det spesielt viktig å finne ut korleis ein no framover skal handtere konsekvensane av Korona-pandemien. Det må utarbeidast eigne kunnskapsgrunnlag no og undervegs, eigne strategiar og handlingsprogram for dette arbeidet.
- b. Smart spesialisering som metode for innovasjon og næringsutvikling
Prioritering av innsatsen mot å finne dei nye og framtidsretta forretningsområda der dei sterke miljøa våre kan ta konkurranseposisjonar i.

2. Bergen som motor for innovasjon og næringsutvikling i sampel med resten av Vestland

Plantemaet har som føremål å legge eit grunnlag for å utvikle god dynamikk mellom Bergen og resten av fylket når det gjeld innovasjon og næringsutvikling. Andre regionale senter vil også spele ei rolle her. Eit godt samspel mellom senter og omland på alle nivå er viktig for å kunne ta heile fylket i bruk. Innovative miljø i heile fylket er viktige drivarar for innovasjon og næringsutvikling.

3. Innovative samfunn og like høve til å delta i verdiskaping
Peikar på kor viktig det er å ivareta den sosiale dimensjonen i ein regional plan for innovasjon og næringsutvikling. Ikkje minst fordi næringsutvikling og innovasjon skal bidra til og bygge opp under samfunnsutviklinga og såleis kan vere med på å ta vare på mangfaldet og motverke utanforskap.
4. Arealbruk
Regional plan for innovasjon og næringsutvikling skal vere med på å utvikle retningslinjer for ei langsiktig og balansert utnytting av natur- og arealressursar Vestland. Dette gjeld både areal på land og dei landnære sjøareala. God kartlegging av areal, verktøy for heilskapleg arealbruk og samordning mot andre planar vil vere sentralt.

Vi skal også jobbe med ei verktøykassa som skal legge grunnlag for gode verktøy som bygger opp om dei ulike plantema.

I tillegg er det gjort framlegg om ulike temaplanar som skal innarbeidast i sjølve planen. Det blir også svært viktig å sikre god koordinering med andre regionale planar og løpande arbeid i fylkeskommunen og partnerskapen.

4.1 Omstilling og fornying

Dette plantemaet har vi valt å dele opp i to deltema:

1. Vidareutvikle og fornye det vi er gode på
2. Smart spesialisering som metode for innovasjon og næringsutvikling

Under går vi nærare inn på kvar av desse deltemaa. Målsettinga med todelinga er å både vidareutvikle og fornye eksisterande næringar og basisnæringar, og legge til rette for vekstpotensial. Samtidig som vi må ha merksemd mot å identifisere nye forretningsområde der næringslivet i fylket har særleg potensial - smart spesialisering.

4.1.1 Vidareutvikle og fornye det vi er gode på

Denne delen av plantemaet har som føremål å vidareutvikle det vi er gode på; legge eit grunnlag for å ivareta viktige basisnæringar og legge til rette for verksemder med vekstpotensial.

Relevante berekraftmål:

Kopling til regional utviklingsplan:

- **Mål 1 Vestland som det leiande verdiskapingsfylket og nasjonal pådrivar for eit regionalisert og desentralisert Noreg**
- **Mål 2 Klima og miljø som premiss for samfunnsutvikling**

Vestland fylke har sterke bransjar som både har konkurransekraft og gir ringverknader i den regionale økonomien. Fornybar energi, olje og gass, marin sektor, maritim sektor og reiseliv er blant desse. Opplevingar knytt til reiseliv er også viktig. Det same er media og kulturbasert næringsliv. I tillegg er landbruk ei viktig næring, og denne næringa har store positive ringverknader for mange område i fylket. Fleire av verdikjedene knytt til desse bransjane inneheld kunnskapsintensive, tenesteytande næringar og spesialiserte underleverandørar. Dei naturbaserte næringane er sentrale i Vestland, og utviklingsplanen har også peika på mineral som eit tema i regional plan for innovasjon og næringsutvikling.

Dette plantemaet må ta vare på dei sentrale næringane og det vi er gode på i dag. Fleire av næringane er sårbare for konjunktursvingingar og næringsstruktur også i ein normalsituasjon. Vi må sikre eit mangfaldig næringsliv, som ikkje er for sårbart for endringar. Vi må ta vare på og legge til rette for utvikling av dei næringane som har positive ringverknader for andre næringar, for leverandørindustrien, for levande lokalsamfunn i heile fylket og ein lokal og berekraftig matproduksjon.

Vestland er det største eksportfylket i Noreg. Statistikken viser at Noreg står overfor eit betydeleg eksportgap. Høge oljeprisar over tid har kamouflert at Norge er det OECD-landet som i volum har tapt størst eksportandel siste 20 åra. Olje og gass står i dag for rundt halvparten av norsk eksport. Frå midten av 2020-tallet vil produksjonen på norsk sokkel falle markant. Norsk fastlandseksport må doblast fram mot 2040 for å kompensere for fallet i framtidige oljeinntekter. Vi har ei krevjande oppgåve med gradvis å erstatte ein nedgang i eksporten frå oljeindustrien. Reiselivsnæringa er viktig for Vestland, men også svært avhengig av internasjonale konjunkturar Koronapandemien har endra premissane for bransjen. Dette skaper store utfordringar.

Med dei utfordringane ein her står overfor må vi difor prioritere og ha eit ekstra fokus på grøn omstilling i eksportnæringane, reiseliv og internasjonalisering i utarbeidinga av sjølve planen.

Skal vestlandsk næringsliv bli meir robust for ei klimavenleg framtid, må innsatsen rettast mot næringer som har stort potensial for låge klimautslepp, god lønsemd og internasjonal vekst. Fornybar energi, sjømat, maritim næring og prosessindustri, er næringer som utmerkar seg.

Tilgang til grøn fornybar energi er også ei utfordring. Samtidig som Vestland er stor produsent av grøn fornybar energi, opplever deler av manglande tilgang på energi, særleg Bergensregionen og Nordhordland. Men det er potensiale i effektivisering av vasskraftproduksjonen og ved omstilling i deler av den kraftkrevjande industrien.

Med "European Green Deal" har EU-kommisjonen sett som mål å gjere Europa til det første klimanøytrale kontinentet innan 2050. Dette får konsekvensar for alle europeiske land inkludert Noreg og Vestland. Det vil påverke den grøne omstillinga innanfor fleire område – frå transport til finans, frå mat til jordbruk, frå industri til infrastruktur og energi. Framtidas næringsliv må levere på klimamål for å vere relevant. Vestland har alle moglegheiter til å lukkast med dette og berekraft og klima er høgt på dagsorden i næringslivet i Vestland. Vi må jobbe for å sikre grøne investeringar som bidrar til å gi rein energi til verda, energieffektivisering, verdiskaping og arbeidsplassar. No i ei krisetid er dette arbeidet viktigare og meir relevant enn nokon gang.

I 2020 står næringslivet i Vestland i ein svært dramatisk situasjon som følgje av korona-pandemien. Mange har permittert tilsette og verksemdar fryktar konkurs. Vi har fått ei rekordrask arbeidsløyse; truleg høgast nokon sinne. På toppen av dette opplever vi at den viktigaste næringa i Noreg – olje- og gassindustrien – møter særskilt krevjande utfordringar i form av redusert etterspurnad og låge prisar. I eit vidare perspektiv, basert på økonomi og marknadsutsikter, ser vi at trugsmålet er globalt. Krisa er truleg meir djuptgripande og komplisert enn noko anna krise vi har opplevd.

På kort sikt er det avgjerande at både offentlege og private aktørar saman identifiserer naudsynte tiltak for å avgrense konsekvensane for næringslivet. Forståinga av dette må forankrast i ein djup analyse av vår nye røyndom og vere kunnskapsbasert. Det er heilt avgjerande å utvikle ein robust og strategisk handlingsmodell som tar høgde for ulike utviklingsscenario. Mange bedrifter er no i ein heilt ny situasjon der verdikjeder og rammevilkår er i stor endring. Prioritering av intraprenørskap og innovasjonskultur i eksisterande næringsliv vil også generere fleire gode gründerbedrifter.

Gjennom vidare arbeid med plandokumentet må det konkretiserast kva som er prioriterte oppgåver på kort og lang sikt.

4.1.2 Smart spesialisering som metode for innovasjon og næringsutvikling

Denne delen av plantemaet har som føremål å legge eit grunnlag for å utvikle nye forretningsområde basert på det vi er gode på.

Relevante berekraftmål:

Kopling til regional utviklingsplan:

- **Mål 1 Vestland som det leiande verdiskapingsfylket og nasjonal pådrivar for eit regionalisert og desentralisert Noreg. :**
- **Mål 2 Klima og miljø som premiss for samfunnsutvikling**

Globalisering, rask teknologiutvikling og endringar i klima er nokre av drivarane som gjer at samfunnet er i rask endring. Evne til langsiktig omstilling og fornying blir difor viktig for at næringslivet i Vestland skal vere konkurransedyktig.

Planlegging for fornying og omstilling basert på styrken Vestland har, er i tråd med den europeiske plantradisjonen smart spesialisering. Det er viktig å merke seg at denne tradisjonen ikkje handlar om å spesialisere seg til ein meir einseitig næringsstruktur. Planleggingsmetoden handlar om å finne dei nye og framtidretta forretningsområda som dei sterke miljøa våre kan ta konkurranseposisjonar i. Rådet er å prioritere felles utviklingsarbeid og økonomiske verkemiddel til fornyingsarbeid.

Smart spesialisering handlar om fornying og tek sikte på å bruke ressursane på Vestlandet betre. Planleggingsmetoden har fire viktige funksjonar som heng saman:

- innovasjon for å løyse store samfunnsutfordringar / skape smartare samfunn
- medverke til at bedrifter utviklar konkurransekraft innan nye forretningsområde basert på eksisterande styrke
- vidareutvikle og bygge nye kunnskapsmiljø og å bygge 'bruer' mellom utviklingsaktørar som brukargrupper, forskingsmiljø, det offentlege og næringslivet
- vidareutvikle og bygge rett kompetanse i arbeidslivet

Fornyng og omstilling må bygge på dei sterke sidene våre. Spranget til det nye blir mykje enklare, dersom nye produkt eller næringar kan bruke om att kompetanse, kunnskap, underleverandørar, marknadsføringskanalar, spesialutdanning eller andre eksisterande fortrinn.

Ambisjonen er å leite systematisk etter dei nye næringane, våge å ta risiko og å vri felles innsats mot omstillings- og fornyingsprosessar for å utvikle næringar med konkurransekraft i nye verdikjeder. Også i ein situasjon der korona-pandemien set etablert næringsliv på harde prøvar, må vi utforske potensialet for fornyng.

Offentleg sektor har sjølv store omstillingsutfordringar i retning smartare og meir berekraftige løysingar. Det offentlege kan bruke innovative innkjøp som verkemiddel i fornyingsarbeidet.

Klarare enn tidlegare må dei store samfunnsutfordringane danne grunnlag for det offentlege sitt engasjement i næringsutviklingsarbeidet. Næringslivet må utvikle dei kommersielle løysingane.

Det er peika på fleire område som er eigna for smart spesialisering på Vestlandet. Døme på aktuelle verdikjeder er:

- karbonfangst og -lagring (CCS)
- hydrogen- og batteridreven transport
- havvind og vindkraft
- produksjon av fornybar energi
- fjord, fjell og matproduksjon basert på lokale ressursar (havbruk, landbruk, reiseliv)
- verdas beste digitale infrastruktur (datalagring, e-helse, m.m.)

4.2 Bergen som motor for innovasjon og næringsutvikling i samspel med resten av Vestland

Plantemaet har som føremål å legge eit grunnlag for å utvikle god dynamikk mellom Bergen og resten av fylket når det gjeld innovasjon og næringsutvikling. Andre regionale senter vil også spele ei rolle her. Eit godt samspel mellom senter og omland på alle nivå er viktig for å kunne ta heile fylket i bruk. Innovative miljø i heile fylket er viktige drivarar for innovasjon og næringsutvikling.

Relevante berekraftsmål:

Kopling til regional utviklingsplan:

- **Mål 1 Vestland som det leiande verdiskapingsfylket og nasjonal pådrivar for eit regionalisert og desentralisert Noreg.**
- **Mål 3 Lokalsamfunn som ramme for gode kvardagsliv i heile Vestland**

Det er ei overordna målsetting at heile fylket skal takast i bruk. Bergen og regionale sentra vil vere motorar for busetting og næringsutvikling, men det er viktig at dette skjer i samspel med omlandet til Bergen og dei regionale sentra og sikrar næringsutvikling i alle delar av fylket.

Bu- og arbeidsmarknadsregionar utviklar seg i stadig sterkare grad rundt Bergen og større tettstadar. Sentraliseringa kunne tidlegare i stor grad forklarast med flyttemønster, særleg blant unge, men no ser vi at fødselstala òg medverkar til denne utviklinga. Dette er dermed sjølvforsterkande prosessar. Dersom Bergen ikkje er attraktive for busetting og lokalisering av bedrifter, vil det også over tid bli vanskeleg å halde oppe balansen i busettinga i resten av fylket. Regionsentera fungerer på same måte i sine bu- og arbeidsmarknadsregionar.

Bergen og regionsentera får ei stadig viktigare regional rolle når det gjeld busetting, arbeidsplassar, kultur- og fritidsaktivitetar, handel, samferdsel og utdanning. Korleis Bergen utviklar seg og kor attraktiv byen er i konkurranse med andre byar og regionar, er difor ikkje berre viktig for Bergen sjølv, men for heile fylket.

Skal heile fylket kunne takast i bruk, må politikken differensierast ut frå ulike behov i ulike delar av fylket. Framtidig verdiskaping føreset gode regionale løysingar for transport, kommunikasjon og

næringsareal. Næringslivet i Bergensområdet og i distrikta har ulike utfordringar som må møtast med ulike strategiar. Tenestetilbod, arbeidsmarknad, kompetansemiljø osv. gjer at storbyen Bergen og regionsentera blir eit "lim" for busetting i resten av fylket. I arbeidet med å skape ein sterk region, er det viktig at Bergen og regionale senter vert utvikla til å bli endå sterkare for å kunne utfordre og avlaste det sterkt pressa Oslo-området.

Eit godt samspel mellom senter og omland på alle nivå er viktig for å få dette til. På same måte som Bergen er motoren, finst mange av naturressursane andre stader. Det er viktig å finne balansen mellom kompetansemiljøa i Bergen og kompetansen der ressursane er. Desse må utviklast slik at vi også får gode fagmiljø utanfor byen.

I Vestland har vi fleire sterke klynger, men også andre innovative miljø i heile fylket. Det er viktig at vi drar veksle på alle desse miljøa, og den kunnskapsinfrastrukturen vi har i fylket. Det blir viktig å skape synergjar og utvikling gjennom samarbeid både mellom ulike geografiske område, organisasjonar og kompetansemiljø i fylket.

4.3 Innovative samfunn og like mogelegheiter til å delta i verdiskaping

Plantemaet har som føremål å ivareta lokalsamfunn og befolkninga si rolle i utviklinga av eit bærekraftig samfunns- og næringsliv. Næringsutvikling og innovasjonskraft skal bidra til å ivareta mangfaldet og motverke utanforskap i fylket.

Relevante berekraftsmål:

Kopling til regional utviklingsplan:

- **Mål 1 Vestland som det leiande verdiskapingsfylket og nasjonal pådrivar for eit regionalisert og desentralisert Noreg.**
- **Mål 2 Klima og miljø som premiss for samfunnsutvikling :**
- **Mål 3 Lokalsamfunn som ramme for gode kvardagsliv i heile Vestland:**
- **Mål 4 Like mogelegheiter til å delta i verdiskaping**

Lokalsamfunn som ramme for gode kvardagsliv og like mogelegheiter til å delta i verdiskaping er to av dei overordna måla i høyringsutkastet til utviklingsplanen. Innovasjon og næringsutvikling skal bidra til og byggje opp under ei samfunnsutvikling som bidrar til å realisere dette målet. Difor blir det viktig å ivareta den sosiale dimensjonen i ein regional plan for innovasjon og næringsutvikling.

Arbeidet med innovasjon og utvikling av smarte byar og smarte bygder bør prioriterast. Samspelet på tvers av sektorar og aktørar er vesentleg. Det er behov for å sjå på offentleg sektor og spesielt kommunane sine føresetnader for å legge til rette for god og inkluderande samfunns- og næringsutvikling.

Rapporten «Vestland – utfordringar for fylket og regionane» peikar mellom anna på desse to hovudutfordringane for Vestland:

- eit likeverdig samfunn og
- relevant kompetanse og kunnskap.

Deltaking i arbeids- og næringsliv er ujamt fordelt i samfunnet. Dei negative økonomiske konsekvensane av å stå utanfor arbeidsmarknaden (utanforskap) er godt dokumentert, både for individ og samfunn. I tillegg veit vi at mangfald av ressursar er ein føresetnad for nyskaping. Mobilisering av deltaking og menneskelege ressursar er vesentleg for å auke verdiskapinga. Innovative samfunn og like moglegheiter til å delta i verdiskapinga er avhengig av god infrastruktur, veg, breiband m.m.

Fylkeskommunen er pålagt eit særskilt ansvar for integrering, noko som også må avspegle seg i arbeidet med dette temaet.

4.4 Arealbruk

Plantemaet skal vere med på å utvikle retningslinjer for ei langsiktig og balansert utnytting av natur- og arealressursar Vestland. Dette gjeld både areal på land og dei landnære sjøareala. God kartlegging av areal, verktøy for ei heilskapleg arealbruk og samordning mot andre planar er sentralt her.

Relevante berekraftsmål:

Kopling til regional utviklingsplan:

- **Mål 1 Vestland som det leiande verdiskapingsfylket og nasjonal pådrivar for eit regionalisert og desentralisert Noreg.**
- **Mål 2 Klima og miljø som premiss for samfunnsutvikling**

Det er kommunane som er planstyresmakt i arealsaker. Regionale planane kan medverke til å gjere kommunane gode i arealplanlegginga, mellom anna ved å utvikle felles kunnskapsgrunnlag. Det er difor ikkje slik at ein med dette plantemaet skal gå inn å detaljstyre bruken av areal i kommunane.

Ei langsiktig og berekraftig arealforvaltning er viktig for å gjere Vestland til ein berekraftig region med fornyingsevne og vekstkraft. Arealpolitikken må vere kunnskapsbasert, og ta i vare behovet for utvikling og verdiskaping, så vel som langsiktig forvaltning av naturmangfald, landskaps- og friluftsverdiar, og kulturminneverdiar. Ei berekraftig arealforvaltning vil også støtte opp under basisnæringane og matproduksjonen i Vestland. Balansert planlegging og arealutnytting kan også gjere at vi nyttar naturressursane på ein slik måte at den lokale verdiskapinga blir større.

Regional plan for innovasjon og næringsutvikling bør formulere overordna retningslinjer og strategiar for bruk av areal i nærings saker. Under dette plantemaet er det naudsynt med god koordinering med andre regionale planar, mellom anna regional plan for senterstruktur, regional planar for kystsona, regional transportplan, og regional plan for vassforvaltning.

4.5 Temaplanar som skal arbeidast inn

Regional planstrategi har i høyringsutkastet skissert ei målsetting om å avgrense talet på planar, både regionale-, tema og strategiplanar. Ei forenkling og samordning av planverket vil tene to formål – ei meir heilskapleg planlegging der ein ser samfunnsplanlegginga i samanheng, samt at det blir lettare for både kommunane, regional stat, fylkeskommunen og ålmenta å måtte forhalde seg til færre planar.

Høringsutkastet til Regional planstrategi har lagt opp til at fleire tema- og strategiplanar skal innarbeidast i Regional plan for innovasjon og næringsutvikling. I staden for eigne temaplanar er det tenkt at ein konkretiserer satsinga gjennom dei årlege handlingsprogramma. Etter høyringsrunden for regional planstrategi vurderer ein likevel å tilrå at det kan utarbeidast tema-/strategiplanar innanfor særskilde satsingsområde. . Behovet for temaplanar kan anten vere forankra i regional planstrategi eller regionale planar som Regional plan for innovasjon og næringsutvikling.

Industristrategi for Sogn og Fjordane, blir føreslått vidareført inntil vidare for så å innarbeide ein industristrategi i Regional plan for innovasjon og næringsutvikling. I kapittel 2.2.6 er det lista opp temaplanar som skal innarbeidast, i tillegg kom det i høyringa til planprogrammet framlegg om fleire andre temaplanar. Fylkesrådmannen tek ikkje stilling til framlegga til tema- og strategiplanar i denne omgangen, men legg til grunn at behovet for denne typen planar blir vurdert som ein del av det vidare planarbeidet.

5. Verktøykasse

Verktøykassa skal legge grunnlag for gode verktøy som bygger opp dei ulike plantema.

Plantema som er valt ut som særleg viktige for fylket vårt er:

- Omstilling og fornying
- Bergen som motor for innovasjon og næringsutvikling i Vestland
- Innovative samfunn og like mogelegheiter til å delta i verdiskaping
- Arealbruk

Føremålet med ei felles verktøykasse er at den skal bygge opp under ambisjonane som blir utvikla i plantema 4.1, 4.2, 4.3 og 4.4. Verktøykassa kan mellom anna bestå av prinsipp for bruk av økonomiske verkemiddel, effektivt partnerskapsarbeid, innovasjonsmetodar, forskning, opplæringstiltak, internasjonalisering, digitalisering/ny teknologi, heilskapleg utnytting av areal- og naturressursar, forskning og kompetanse og offentlege innkjøp. Av desse er det spesielt viktig å fokusere på internasjonalisering, digitalisering, forskning og kompetanse.

Ei eiga arbeidsgruppe vil få i oppdrag å greie nærmare ut innhald og bruk av ei slik verktøykasse.

6. Trong for utgreiingar

6.1 Bestilte analysar

Analyse av arbeidsmobiliteten i Vestland (relaterte kompetansebehov) - Norce/UIS

VLFK har bestilt ein analyse av arbeidsmobiliteten i Vestland. Arbeidsmobilitet blir definert som all bytte av jobb for alle arbeidstakarar i fylket. Vidare har dei utvikla ein metode for å nytte datamaterialet til å avdekke relaterte kompetansebehov mellom næringar. Dette er eit mål på beslekt mangfald i næringslivet på ulike geografiske nivå.

Frist: våren 2020.

Kartlegging av viktige verdikjedar i Noreg - Samfunnsøkonomisk analyse

KMD har gitt konsulentselskapet Samfunnsøkonomisk analyse (SØA) i oppdrag å kartlegge dei viktige verdikjedene i Noreg. Målet er auka kunnskap om korleis verdikjedene ser ut og utviklar seg, korleis dei fordeler seg geografisk, samt moglege framtidige verdikjeder. Som eit ledd i dette vil det også kome ei metodeskildring som gjer fylka i stand til å gjere tilsvarende analysar i sine regionar.

Frist: Ferdig rapport våren 2020.

Kompetansebehovsutvalet – Framtidige kompetansebehov

Det er laga 3 nasjonale rapportar som seier noko om framtidig behov for kompetanse. Det er noko data på regionalt nivå i desse rapportane. Våren 2020 kjem den tredje og siste rapporten i denne rapportserien.

SSB – Regionale framskrivinger av etterspørsel etter helse- og omsorgstjenester, 2017-2035

SSB publiserte ved utgangen av 2019 tal for forventede behov (årsverk) i helse- og omsorgstenesta fram mot 2035.

6.2 Udekt analysebehov

Regional attraktivitetsanalyse

Vestland fylkeskommune skal bestille ein regional attraktivitetsanalyse. Denne skal skildre utviklinga i arbeidsplassar og befolkning, og analysere denne ved hjelp av ein attraktivitetsmodell. Denne skal

også nytta for å berekne ulike scenario for framtidig utvikling. Målet er å kome fram til dei viktigaste strukturelle drivkreftene bak utviklinga i regionen. Frist: Etter sommaren 2020.

Kunnskapsgrunnlag

Det vil vere naudsynt å trekke saman trådane frå alle eksisterande og kommande analyser for å trekke ut essensen: kva er Vestlandet, kva er vi gode på, kva er vi best på, kva skal vi bygge ein smart spesialiserings strategi på.

Scenario for utvikling i Vestland fylke

I tillegg til historiske analysar vil gode framtidssanalysar og scenario kunne belyse utfordringane stå overfor:

- forstå usikre og skiftande rammevilkår på kort og lengre sikt,
- identifisere dei viktigaste usikkerheitene og utfordringane for næringsliv og samfunn,
- nytte scenario i større grad enn historiske data når framtida skal planleggast og
- gjere val og prioriteringar, følgje utviklinga tett og ha evne til å tilpasse oss.

Koronapandemien, oljeprisen og næringslivet i Vestland

Alle analysar og prognosar som til no er bestilte eller laga for Vestland fylke baserer seg på historiske data, ofte med ei ferdiggjering ved inngangen til 2020. Dermed blir ikkje dei store endringane i føresetnadane som har skjedd i mars og april 2020 med. Når vi har eit klarare bilete av oljeprisfallet og aktivitetsfallet grunna covid-19-utbrotet, må vi sjå grundig på føresetnadane i eksisterande analysar, for å vurdere om desse framleis kan leggast til grunn, eller om dei må oppdaterast eller forkastast. Her kan ein vurdere å bygge vidare på arbeidet i AUD-rapport 1/18 "Oljepris, ordretilgang og bygging av skip og oljeplattformer".

7. Organisering og vidare arbeid

Planarbeidet skal skje i tråd med reglane i Plan- og bygningslova for regionale planar, jamfør § 4-1 med krav til planprogram og §§ 8-1 til 8-4 som omtalar regionale planar.

Krav om medverknad følgjer av kapittel 5 i Plan- og bygningslova.

7.1 Kopling til andre regionale planar

Heilskapleg samfunnsutvikling fordrar samanheng mellom regionale planar og temaplanar. Det vil vere avgjerande at fylkeskommunen i denne samanhengen tek i vare si forsterka rolle som samfunnsutviklar.

I det vidare arbeidet blir det difor lagt opp til samråding og samordning med andre parallelle planprosessar.

Regional plan for innovasjon og næringsutvikling må kunne påverke andre område fylkeskommunen. Motsett må denne planen også kunne ta inn over seg innspel frå og samordne seg med andre regionale planprosessar. Fylkesrådmannen må sikre ei god samhandling og kopling mellom dei ulike planane.

7.2 Medverknad

Medverknad skal mellom anna:

- sikre gode løysingar som tek omsyn til ulike behov
- legge til rette for at alle berørte og interesserte aktørar kan kome til orde
- fremje eit godt avgjerdsgrunnlag

Det følgjer av framdriftsplanen at det blir lagt opp ein høyringsrunde for sjølv planen med tilhøyrande handlingsprogram. Høyringsrunden er viktige for å få gode og grundige uttalar frå dei involverte partane. Det vil bli fokusert på formidling undervegs i prosessen - etablere møteplassar og gjennom

publisering av informasjon og dokument på vlfk.no. Problemstillingar og spørsmål dei einsskilde aktørane har vil kunne påverke planen.

I arbeidet med planprogrammet har vi lagt vekt på å avgrense tal tema for å målrette prosessen mest mogleg. Dette er også i tråd med valet om å nytte "smart spesialisering" som metode.

Kommunar og regionråd er viktige i arbeidet med sjølve planen. Vidare er også andre organisasjonar knytt til innovasjon og næringsutvikling, som næringsforeiningar, klynger, inkubatorar og næringsshagar, viktige å involvere i prosessen.

Gitt at dagens restriksjonar i samband med korona-pandemien blir vidareført etter nyttår vert det lagt opp til omfattande bruk av digitale verktøy for å få innspel; videokonferansar, videomøte med grupper av interessentar og andre måtar å kommunisere på vil bli vurdert i prosessen.

7.3 Organisering av planarbeidet

7.3.1 Arbeidsdeling

Formell politisk styringsgruppe:	Fylkesutvalet
Politisk drøftingsgrupper:	Planutvalet og hovudutval for næring
Prosjektansvarleg:	Fylkesrådmannen
Prosjekt-/prosessleiar:	Seksjonsleiar seksjon for verdiskaping i byar og regionar
Arena for intern forankring:	Fylkesrådmannen si leiargruppe
Administrativ styringsgruppe:	Næringsforum Vestland der leiinga for Innovasjon Noreg Vestland, Fylkesmannen i Vestland, Fiskeridirektoratet Region Vest, NAV Vestland, Universitetet i Bergen, Høgskulen på Vestlandet, NHO Vestlandet, LO-sekretariatet i Vestland, KS Vestland, næringsssjefen i Bergen kommune og den regionale representanten for Noregs forskingsråd. Frå fylkeskommunen deltek fylkesdirektør for Innovasjon og næringsutvikling, som også leiar næringsforumet.
Arbeidsgrupper	Fylkesrådmannen ved fylkesdirektøren opprettar etter behov interne og eksterne arbeidsgrupper og sikrar koordinering mellom desse.

7.3.2 Intern arbeidsgruppe

Det er etablert ei intern arbeidsgruppe med fylkesdirektøren, seksjonsleiarane og tilsette i avdeling for Innovasjon og næringsutvikling som skal koordinere arbeidet med planen både internt i fylkeskommunen og eksternt med partnerskapen. I tillegg er det nedsett ei eiga skrivegruppe.

7.3.3 Etablering arbeidsgrupper innanfor kvart plantema

Når planprogrammet er vedteke politisk, blir det sett ned arbeidsgrupper for kvart plantema. Partnerskapen får ei viktig rolle i desse arbeidsgruppene.

Fylkesrådmannen får fullmakt til å peike ut leiar, sekretær og medlemmer i arbeidsgruppene, samt utarbeide mandat og føringar for arbeidet i arbeidsgruppene.

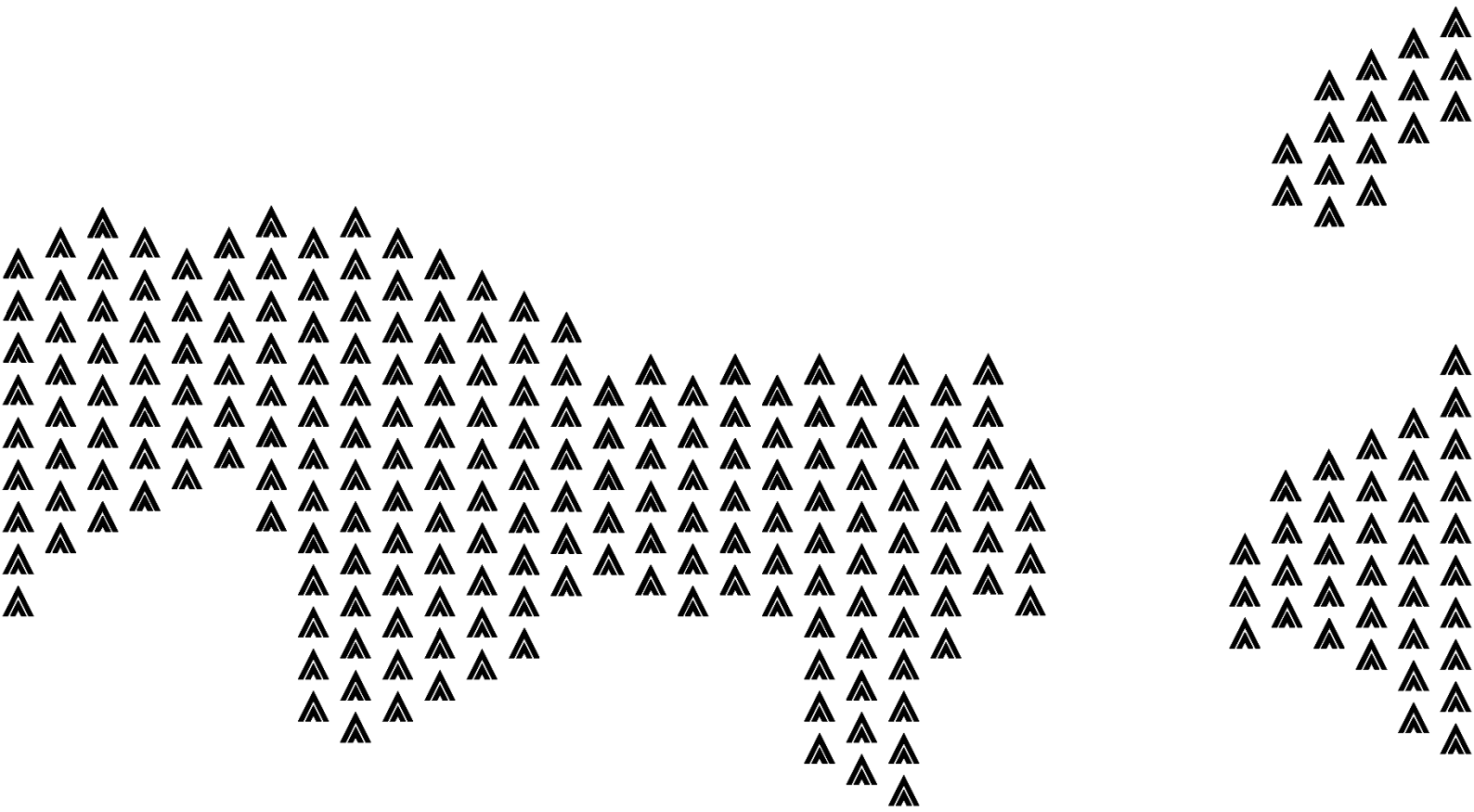
7.3.4 Høyring

Høyringsperioden for sjølve planen vil vere 6 veker frå byrjinga av februar til midten av mars. Vi vil vurdere regionvise innspelsmøte i samband med høyringa.

7.4 Framdrift

	2020												2021		
	April	Mai	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Des	Jan	Feb	Mars	April	Mai	Juni
Planprogram innovasjon og næring															
Utarbeide planprogram															
Næringsforum	23														
Andre fagavdelingar															
Planforum	28														
Planprogram høyring hovudutval for næring, innovasjon og naturressursar		14													
Planprogram høyring fylkesutvalet		28													
Høyringsperiode			6 veker												
Innarbeide høyringsinnspel															
Planprogram tilråding hovudutval for næring						16									
Planprogram vedtak fylkesutvalet						17									
Regional plan for innovasjon og næring															
Smart spesialisering peer review						15-16									
Utarbeide plan															
Nedsetjing arbeidsgrupper															
Arbeid i gruppene						fom 20		tom 30							
Dialogmøte internt i fk og eksternt															
Næringsforum													31		
Planforum										08			Viss behov		
Planutvalet															
Plan høyring hovudutval for næring										X					
Plan høyring fylkesutval										X					
Høyringsperiode												6 veker			
Høyringsmøte												Medio februar			
Innarbeide høyringsinnspel															
Plan tilråding hovudutval for næring														X	
Plan tilråding fylkesutvalet														X	
Vedtak fylkestinget juni 2021															X

vestlandfylke.no